

KOTIMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV INHEMSK LITTERATUR

MARVIN RINTALA: *Three Generations: The Extreme Right Wing in Finnish Politics*. Indiana University Publications, Russian and East European Series, Vol. 22. Indiana University Press, Bloomington, Ind. 1962.

Marvin Rintala har specialiserat sig på att studera Finlands politiska historia. I en uppsats om Finlands kommunistparti har han tidigare jämfört olika generationer inom partiet, och samma synsätt har nu tillämpats i hans nya bok om tre generationer i den yttersta högern i Finland. Motiveringen för att göra en jämförelse just mellan olika generationer är naturligtvis den, att vissa gemensamma erfarenheter bildar till att skapa en politisk »generation» med egna kännetecken. Rintalas bok börjar med inbördeskriget år 1918, och den äldsta högergenerationen i boken är den, som då i ledningen på den vita sidan arbetade för samarbete med Tyskland och önskade göra Finland till en monarki. Svinhufvud nämnes som en av företrädarna för denna generationen, som emellertid överhuvud ägnas minst utrymme och förblir otvivelaktigt av de tre generationerna. Följande högergeneration kallas av Rintala »krigsgenerationen», och den identifieras i synnerhet med jägarrörelsen, aktivismen i Östkarelen efter inbördeskrigets slut samt skyddskåreerna. Den tredje generationen identifieras huvudsakligen med AKS, lapporörelsen och IKL.

Rintala har arbetat med ett mycket rikhaltigt källmaterial, som omfattar tidningsartiklar, tillfällighetspublikationer, riksdagsdokument, intervjuer samt tryckta dokument och skrifter av olika slag. Författaren har i mycket liten utsträckning använts svenskspråkiga källor som på vissa punkter kunde ha gjort hans slutsatser mera nyanserade. I litteraturförteckningen fattas dessutom några nyare publikationer, såsom Artturi Leinonens memoarbok och Jääskeläinens avhandling om den östkarelska frågan. Överhuvud är emellertid framställningen grundligt dokumenterad, t.o.m. så grundligt, att boken har blivit en verklig snårskog av fotnoter: fotnoter och litteraturförteckning upptar tillsammans 126 av bokens 281 sidor. Å andra sidan upplivas skildringen av många välfunna citat från tidningar och tal.

Rintalas bok bryter utan tvivel ny mark som en sammanfattande skildring av bl.a. lapporörelsen och skyddskårernas politiska roll Suur-Suomi-ideologin och AKS' idévärld. Texten är överhuvud så kort och komprimerad, att den är mest givande som översikt och som en studie av ideologier, medan det historiska skeendet inte har kunnat följas i detalj. Historiker kommer sannolikt att kunna opponera sig mot generaliseringar och uttalanden, som inte framförts med tillräckliga reservationer, såsom tendensen att betrakta alla jägare som högerextremister och accepterandet av åsikten att 1930 års riksdagsval inte var helt fria. Frågetecknen i marginalen kompenseras emellertid av många nya och fräscha synpunkter t.ex. påpekandet att samhällsvetenskapernas underutvecklade tillstånd och samhällslärans frånvaro från skolprogrammen kan ha varit en starkt bidragande faktor till den lätthet varmed AKS vann stöd hos majoriteten av den studerande ungdomen. Rintalas bok borde kunna ge uppslag för fördjupade studier av mellankrigstidens mer eller mindre auktoritära grupper på den politiska högerkanten, vilka saknar motstycken i dagens Finland.

Klaus Törnudd.